

Via Reichstag, Pariser Platz en Gendarmenmarkt naar de Friedrichstrasse

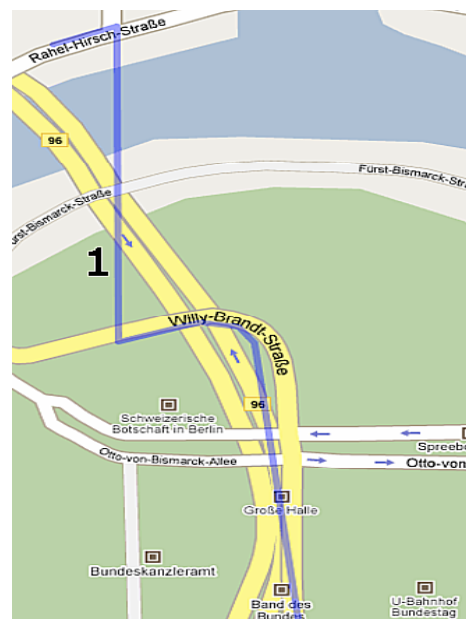
Highlights van Berlijn (deel 1)

Deze wandeling leid je langs een aantal van de belangrijkste bezienswaardigheden van Berlijn. We beginnen bij het Hauptbahnhof en lopen vervolgens via de Reichstag, Brandenburger Tor, Holocaustmonument, Hitlerbunker en Gendarmenmarkt naar de Friedrichstrasse. De wandeling beslaat ongeveer drie kilometer.

Berlin Hauptbahnhof

Het centraal station van Berlijn is in 2006 geopend. Het station is de spil in het o.v.-net van Berlijn. Hier komen alle nationale en internationale treinen aan. Daarnaast stopt de S-bahn er. Aan aansluiting op de U-bahn wordt gewerkt. Het gebouw is behalve station ook winkelcentrum. De grootste attractie is echter perron 11. Van hieruit ontvouwt zich een panorama van de stad. Het gebouw zelf komt het best tot z'n recht als je er van een afstand naar kijkt. De glazen tunnel die het spoor volgt komt dan in één beeld met de hoekige gebouwen die daar dwars overheen staan.

1. Neem de uitgang Rahel-Hirsch-Strasse. Ga naar links en steek via de voetgangersbrug de Spree over. Ga aan het einde van de brug naar links en volg de Willy-Brandt-Strasse. Om de bocht begint de 'Band des Bundes'; de keten van gebouwen die de grens tussen het voormalige West- en Oost-Berlijn slecht. Het bekendste van de gebouwen is het Bundeskanzleramt, rechts van je. De andere twee gebouwen die tot de 'Band' behoren, liggen links.

Regeringswijk

In 1991 werd besloten dat de Duitse regering van Bonn naar Berlijn zou verhuizen. Voordat het zover was, moest er veel gebeuren. Waar nu het Regierungsviertel is, stond tot 1989 alleen de verwaarloosde Reichstag. Verder was er niets in deze uithoek aan de Berlijnse muur. Dat is nauwelijks te geloven als je er nu komt. Het hele gebied tussen Hauptbahnhof en Reichstag is langs beide oevers van de Spree helemaal volgebouwd.

Bundeskanzleramt

De naam Bundeskanzleramt (2001) verwijst naar de functie van het gebouw: de werkplek van de Duitse bondskanselier. Het behoort tot een van de meest opvallende gebouwen in het nieuwe Berlijn. Het imposante gebouw met zijn bijzondere 36 meter hoge gevel straalt het nieuwe bewustzijn van de Duitse regering uit. Het transparante front biedt de voorbijganger goed zicht op het innerlijke van het gebouw. Achter het glas, op de zesde etage, vergadert de Duitse ministerraad. Een etage hoger ligt het bureau van Angela Merkel. Helemaal bovenin ligt de ambtswoning van de bondskanselier.

2. Loop rechtdoor tot bij de Paul-Löbe-Allee en ga linksaf. Rechts voor je zie je de Rijksdag.

Reichstag/Bundestag

Tot 1918 diende het Rijksdaggebouw als vergaderzaal voor de regering van het keizerrijk. Na de eerste wereldoorlog werd de monarchie afgeschaft en verdween de keizer. In de stad Weimar werd een nieuwe republiek gesticht die Berlijn als hoofdstad had. Het Rijksdaggebouw werd het regeringscentrum van de Weimarrepubliek. De Weimarrepubliek hield stand tot de nationaalsocialisten (nazi's) van Adolf Hitler in 1932 de verkiezingen wonnen en Hitler zelf in 1933 tot Rijkskanselier (minister-president) werd gekozen. Meteen na het aantreden van Hitler brak er brand uit in de Rijksdag. De vergaderzaal raakte zwaar beschadigd.

Tot 1999 heeft het daarna geen regeringsfunctie meer gehad. In dat jaar vergaderde de bondsdag (regering) van de Bondsrepubliek Duitsland hier voor het eerst. Architect Sir Norman Foster verbouwde het verwaarloosde pand en maakte er een modern regeringsgebouw van met een opvallende koepel. Bezigting van de Rijksdag is gratis. Bereid je wel voor op een lange wachttijd.

3. Loop voor de Reichstag langs. Ga voorbij het gebouw linksaf de Scheidemannstrasse in. Ga de eerste straat rechts de Ebertstrasse in. Even verderop staat links de Brandenburger Tor.

Brandenburger Tor

De Brandenburger Tor (1791) is de voordeur van het historische centrum van Berlijn. Het is de enig overgebleven en verreweg mooiste van in totaal 18 stadspoorten die tot 1867 toegang gaven tot de stad. De poort is de eerste van veel Berlijnse bouwwerken die naar Grieks voorbeeld werden ontworpen en die Berlijn de naam 'Spree-Athene' gaven. Het bouwwerk overleefde de oorlog tegen Napoleon en de tweede wereldoorlog en stond 28 jaar lang in het niemandsland tussen Oost- en West-Berlijn.

Boven op de Brandenburger Tor staat een in brons gegoten beeld van een vierspan met daarop Victoria, de godin van de overwinning. Het beeld is vijf meter hoog. Napoleon nam het beeld in 1807 als trofee mee naar Parijs. Hij gebruikte het om zijn overmacht op Pruisen te tonen. Vijf jaar later werd hij verslagen en kwam het beeld weer terug naar Berlijn.

4. Loop onder de Brandenburger Tor door. Je staat nu op de Pariser Platz.

Pariser Platz

De Pariser Platz is de ontvangstkamer van het historische centrum van Berlijn. De oorspronkelijke naam van het plein was 'Viereck' of 'Quarree'. In 1814, na de overwinning op Napoleon veranderde koning Friedrich Wilhelm III de naam in 'Pariser Platz'. In de tweede wereldoorlog liep het plein zware schade op. Tussen 1961 en 1989 lag de Pariser Platz er pal naast de Berlijnse muur verlaten bij. Vanaf 1993 is het plein helemaal opnieuw ingericht. Hier vind je onder andere het vroegere woonhuis van kunstenaar Max Liebermann (A), de Franse Ambassade (B), Akademie der Künste (C), het opvallende gebouw van de DZ-bank (D) en de gloednieuwe Amerikaanse ambassade (E).

DZ Bank (D)

Het gebouw van de DZ Bank is ontworpen door de extravagante architect Frank O. Gehry die bekendheid verwierf met speelse en opzichtige gebouwen als het Guggenheim in Bilbao. In Berlijn moest hij zich echter inhouden. De strenge bouwvoorschriften gaven weinig ruimte. Gehry heeft een gebouw met twee voorkanten gemaakt. Aan de zijde van de Pariser Platz is de gevel, als gevolg van de strenge bouwvoorschriften, weinig spectaculair. De façade aan de Behrenstrasse (daar komen we straks) is speelser.

Het meest heeft Gehry zich binnenin het gebouw kunnen uitleven. Vanuit de enorme foyer kijk je op het atrium dat dieper in het gebouw ligt. De vloer van het atrium is van glas. Er doorheen zijn een conferentiecentrum en een café te zien. Middenin het atrium staat een van glas en staal gemaakt soort paardenhoofd. Hierin is het auditorium gevestigd.

Akademie der Künste (C)

De Akademie der Künste vertegenwoordigt de kunst tegenover staat en maatschappij. De Akademie is het enige gebouw aan de Pariser Platz dat (deels) bleef staan na de tweede wereldoorlog. Terwijl de hoofdbouw afbrandde, bleven de tentoonstellingszalen aan de achterkant staan. Deze werden tussen 1960 en 1990 in de DDR gebruikt als werkruimten voor drukkerij en fotografie.

Na de val van de muur kregen de architecten Günther Behnisch en Manfred Sabatke de opdracht een gebouw te ontwerpen waarin de, inmiddels onder monumentenzorg geplaatste, tentoonstellingszalen waren geïntegreerd. Zij gaven het gebouw een geheel glazen façade. Daarmee overtraden ze de regels voor de bebouwing van de Pariser Platz. Alle gebouwen moesten een stenen front hebben. Omdat de glazen gevel de tentoonstellingszalen zichtbaar maakt, kregen ze ontheffing van de regels.

5. Steek vanuit de Brandenburger Tor de Pariser Platz over. Voor je zie je Unter den Linden. Rechts van je ligt het Adlon Hotel.

Adlon Hotel

Het Adlon Hotel werd in 1907 geopend en groeide uit tot een van de meest beroemde hotels in de wereld. Charly Chaplin verbleef er, en Theodore Roosevelt, Albert Einstein, Marlene Dietrich en Bertolt Brecht. Het hotel raakte na de tweede wereldoorlog door een brand zwaar beschadigd. Later, na de herbouw in 1997, kreeg het hotel koningin Elisabeth II van Engeland, George W. Bush, Bill Clinton en Michael Jackson (die er in 2002 zijn baby uit het raam liet bungelen) op bezoek. Je hoeft er geen kamer te nemen om de grandeur te voelen. Loop een rondje door de lobby en proef de sfeer.

6. Loop het Adlon Hotel voorbij en ga de eerste straat rechts de Wilhelmstrasse in. Rechts staat de Engelse ambassade.

Wilhelmstrasse

De Wilhelmstrasse is vanaf het begin van de negentiende eeuw regeringscentrum van eerst Pruisen en later het Duitse Rijk geweest. Ook tijdens het bewind van de Nationaal-Socialisten werd Duitsland vanuit hier geregeerd. Hier lagen de kantoren van Hitler, Goebels en Göring. De meeste gebouwen zijn in de tweede wereldoorlog verwoest en daarna gesloopt. Er zijn woningen voor in de plaats gekomen. Alleen het gebouw van het Reichsluftfahrtministerium staat er nog. Daarin is nu het Duitse ministerie van financiën gevestigd. (Het gebouw ligt helemaal aan het eind van de straat rechts en is onderdeel van de wandeling 'Kreuzberg'.)

Britische Botschaft

De gevel van de Engelse ambassade vraagt erom bekeken te worden. Architect Michael Wilford spot met de strenge bouwregels. De gevel van Wilford is voor meer dan de helft (een regel) uit steen opgetrokken en strak vormgegeven. Als je ernaar kijkt, krijg je de indruk dat hij een stenen gevel voor het eigenlijke gebouw plaatste. De ramen liggen zo diep in het gebouw dat het lijkt alsof ze er niet bij horen. Alsof de gevel alleen maar is neergezet om aan de wetsdienaren tegemoet te komen. Achter de gevel staat het eigenlijke gebouw en dat gaat, zoals je ziet, zijn eigen gang.

7. Ga de eerste straat rechtsaf de Behrenstrasse in. Loop door tot de eerste zijstraat links: de Cora-Berliner-Strasse. Het gebouw rechts is de achterkant van de eerder genoemde DZ bank. Ga linksaf de Cora-Berliner-Strasse in. Rechts van je ligt het Holocaustmonument.

Holocaust-Mahnmal

Het Holocaustmonument is een golvende terrein waarop 2700 betonnen blokken staan. Het monument houdt de herinnering aan de systematische vernietiging van het joodse volk levend. Het ontwerp is op verschillende manieren geprobeerd uit te leggen. Het zou gaan om grafzerken of de grijze kleur zou doen denken aan de as van de verbrande joden. Anderen zeggen dat het glooiende terrein en de ongelijke blokken bij de bezoeker een gevoel van onzekerheid en desoriëntatie teweeg moeten brengen. De ontwerper zelf wil geen betekenis geven aan het monument. Volgens hem kunnen we het verleden alleen begrijpen door een manifestatie in het heden. Voor hem is het monument een plek zonder specifieke betekenis. De blokken houden op onverzettelijke wijze een herinnering levend. In het documentatiecentrum onder het monument wordt de geschiedenis van het joodse volk verteld.

8. Volg de Cora-Berliner-Strasse en loop rechtdoor als die overgaat in de Gertrud-Kolmar-Strasse. Aan het eind, op de hoek met de Vossstrasse, liggen links onder de grond nog steeds de resten van de bunker van Adolf Hitler. Halverwege vind je een informatiebord.

Hitlerbunker

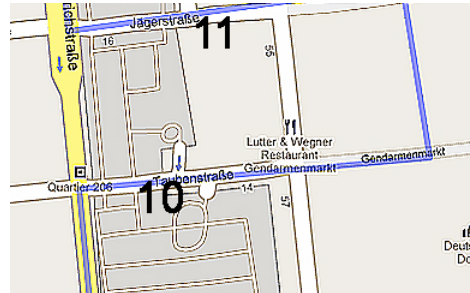
De bunker ligt zeven meter onder de grond van wat eens de tuin van de Reichskanslarei was. Hitler bracht hier zijn laatste maanden door. Op deze plek is zijn dode lichaam door ss-lijfwachten verbrand. Na de wende werd het terrein ingericht met een parkeerplaats en wat grasperkjes. Het aanduiden van de bunker is lang een discussiepunt geweest. Tegenstanders waren bang dat het een bedevaartsoord voor neo-nazi's zou worden. De voorstanders kregen hun zin. In 2006 is een informatiebord geplaatst met daarop de aanduiding van waar de bunker zich precies bevond.

9. Ga linksaf de Voss-strasse in. Loop rechtdoor als die overgaat in Mohrenstrasse. Bij het derde kruispunt kom je bij de Friedrichstrasse. Ga linksaf de Friedrichstrasse in.

Friedrichstrasse

De Friedrichstrasse was tot de tweede wereldoorlog een van de belangrijkste winkelstraten in Berlijn. Tijdens de oorlog raakte de gebouwen langs de straat zwaar beschadigd. Onder de DDR werden ze maar deels weer opgebouwd. Na de wende is de straat in snel tempo uitgegroeid tot de meest luxe winkelstraat in Berlijn. Veel bekende modemerken hebben er een winkel geopend en er zijn luxe malls gekomen. Naast de Galeries Lafayette en de Friedrichstadt Passage zijn er grote etalages waarin de nieuwste Bentley en de duurste Volkswagen ten toon worden gesteld. In de buurt hebben grote en dure hotels hun deuren geopend.

10. Verlaat de Friedrichstrasse (we komen straks terug) en ga de eerste straat rechtsaf de Taubenstrasse in. Loop door tot de volgende dwarsstraat: de Charlottenstrasse. Voor je ligt de Gendarmenmarkt. Rechts staat de Duitse Dom, in het midden het Konzerthaus en links, aan de andere kant van het concerthaus, de Franse Dom. Loop het plein op en dan naar links naar de Franse Dom. Verlaat het plein straks weer tussen Konzerthaus en Franse Dom.

Gendarmenmarkt

De Gendarmenmarkt wordt door velen gezien als het mooiste plein van Berlijn. Dat komt door de intimiteit van het plein, maar ook door de historische gebouwen die er omheen staan. Het samenspel van het Konzerthaus met zuidelijk daarvan de Duitse Dom en noordelijk de Franse Dom geven het plein een imposante uitstraling.

Konzerthaus Berlin

Het Konzerthaus (Friedrich Schinkel, 1821) bepaalt voor een groot deel het aangezicht van de Gendarmenmarkt. Ooit begonnen als klein theater beslaat het nu de hele lange zijde van het plein. Het Konzerthaus is nog steeds als muziekcentrum in gebruik. Het brengt een breed scala aan klassieke muziek. Er vinden 550 voorstellingen per jaar plaats. Het eigen Konzerthausorchester doet er daar honderd van.

Französischer Dom

De oorspronkelijke naam van deze in 1705 gebouwde kerk is 'Französischer Kirche' (Franse kerk). Dit om aan te geven dat de kerk is gebouwd voor de Hugenoten (Franse geloofsvluchtelingen) die zich sinds eind zeventiende eeuw in Berlijn vestigden. Het woord 'dom' is later toegevoegd en zorgt voor enige verwarring. Het betekent hier niet, zoals gebruikelijk, dat het gaat om een bisschopskerk. 'Dom' slaat op de toren die later naast de kerk is gebouwd en die een koepel (Frans: Dome) draagt. De dom is nog steeds in gebruik als kerk. De toren doet dienst als Hugenotenmuseum.

Deutscher Dom

De Duitse dom is gebouwd tussen 1701 en 1708 om de gelovigen in de nieuwe voorstad Friedrichstadt een gebedshuis te geven. In 1785 liet koning Friedrich II (Frederik de Grote) naast de kerk een toren bouwen. De toren werd samen met de toren van de Franse dom er tegenover naar het voorbeeld van de Piazza del Popolo in Rome gebouwd om de Gendarmenmarkt meer aanzien te geven. De kerk wordt sinds 1996 gebruikt als museum met exposities over de ontwikkeling van de Duitse parlementaire democratie.

11. Als je het plein tussen Konzerthaus en Franse Dom hebt verlaten, steek je de Charlottenstrasse over en loop je de Jägerstrasse in. Vervolgens ga je de eerste straat rechts de Friedrichstrasse in. Je kunt nu tot het S-bahnstation Friedrichstrasse (500 meter rechtdoor) genieten van de luxe die deze straat te bieden heeft. Bij station Friedrichstrasse eindigt deze wandeling. Vergeet niet een bezoek te brengen aan Dussmann (Friedrichstrasse 90). Dit cultuurwarenhuis ligt nadat je Unter den Linden bent overgestoken in het tweede blok aan de rechterkant. Hier vind je vijf etages met cd's, boeken en dvd's op alle gebied. Er is alleen al een hele etage met boeken over kunst.